

Yazı: Parlament Jurnalistləri Birliyinin Azərbaycan Milli Məclisinin 145 illik yubileyi münasibətilə həyata keçirdiyi "Xalq Cümhuriyyəti parlamenti milli mətbuat işığında" layihəsi çərçivəsində hazırlanıb

Azərbaycan Milli Mətbuatının 145 illik yubileyi münasibətilə Parlament Jurnalistləri Birliyi olaraq başlatdığımız "Xalq Cümhuriyyəti parlamenti milli mətbuat işığında" layihəsi çərçivəsində hazırlanmış növbəti yazını təqdim edirik.

Bir əsrdən çox tarixə malik olan Azərbaycan parlamentinin yaradılışının ilk illəri barədə məlumatı məhz o dövr jurnalistlərin yazılarından alınır. Belə ki, müxtəlif mətbu orqanlarda çalışan media nümayəndələri, publisistlərimiz AXC dövrü parlamentində hansı hadisələrin baş verdiyini, o dövrün səciyyəvi xüsusiyyətlərini mürəkkəb tarixə çevirib, gələcək nəsillərə ötürüblər.

Tarixi unudulmağa qoymayan dahi mütəfəkkirlərdən biri Xəlil İbrahimovdur (Xəlil İbrahim).

Modern.az saytı bu dəfə "AXC dövrününün parlament jurnalistləri" rubrikasında bu dəfə Xəlil İbrahim yaradıcılığında bəhs edib.

Xəlil İbrahimov 1892-ci ildə Şuşada anadan olub. İbtidai təhsilini Şuşada rus-tatar məktəbində alan Xəlil 1907-ci ildə atasının qəfil vəfatından sonra ailəsi ilə Bakıya köçərək, təhsilini Bakıda davam etdirib. X.İbrahimov 1909-1911-ci illərdə təqəüd almadığından Bakıdakı təhsilini də yarımçıq qoymalı olur. Təhsilini dayandırdığı dövrdə Sarıcalıda ev şəraitində Qasım bəy Zakirin nəvələrinə dərs deyir. Daha sonra o Bakıya qayıdaraq, təhsilini davam etdirir və məktəbi bitirir.

Publisist "Kənd həyatından ləvzələr" adlı ilk əsərini Sarıcalıda yazmışdır.

Bölgələrdə soyqırım törətdəyini bəzi həmkarları kimi əvvəlcədən proqnozlaşdırıran X.İbrahim

1918-ci il 31 mart soyqırımından əvvəl yazdığı: "Birlik tələb olunur" (6 mart 1918-ci il, N 697).

31 mart soyqırımının gününün axşamı "Açıq söz" son sayını çap etməli oldu. Aprelin 2-dək "Açıq söz" qəzetinin redaksiyası və mətbəəsi tədarükəldi.

"Azərbaycan" qəzetində Xəlil İbrahim yaradıcılığı...

Rusiya inqilabına cəmiyyətin aparıcı qüvvələrini kömək etməyə çağırır və bu yöndə təklifləri ictimaiyyətə çatdırır. O, inqilabi Rusiyanın məhkum millətlərinin tarixi şansı hesab edirdi ("Açıq söz". 1917-ci il 22 mart. N430).

X.İbrahim qəzetin 8 dekabr 1917-ci il tarixli sayında "Son mürciənamə" məqaləsində inqilabın tarixi əhəmiyyəti və bolşeviklərin "atası" Leninin proqram xarakterli çıxışlarını təhlil edirdi. 10 dekabr 1917-ci il tarixli sayında isə o, dövlətçiliyin əsas qollarından olan parlamentin əhəmiyyətini anlatmağa çalışırdı. "Məclisi-müəsisən" məqaləsində Rusiya Müəsisələr Məclisinə seçkilərdə Zaqafqaziyanın türk-müsəlman əhalisinin fəallığını əhəmiyyətindən yazır, Rusiyada yaşayan başqa millət və etnik qrupların qanunvericilik aktlarının qəbulunda iştirakını zəruri edən şərtləri dilə gətirirdi. Bir neçə partiyanın seçkidə iştirakını da vurğulayan "Qarışıq günlərdə Qarabağın vəziyyəti" məqaləsi Qafqaz İslam Ordusunun Qarabağ hərəkəti tarixinin öyrənilməsinə əhəmiyyət daşıyır. Parlamentarizm tarixinin tədqiqində də onun "Azərbaycan"da davamlı çap etdirdiyi "Azərbaycan parlamenti" (10 noyabr 1918-ci il N 35), "Azərbaycan parlamenti dövlət quruculuğu, milli orqanı, dövlət orqanları və sivil təşkilatlarla bağlı xeyli sayda yazısı çap olunub. Məsələn, onun "Xalq istəyir" (1919-cu il 10 iyun. Azərbaycan qəzeti) adlı məqaləsində Azərbaycanda bu qədər böyük işi hazırlamaq lazımdır. Halbuki cahan müharibəsi, ümumi sülh siyasi vəziyyət və dövlətlərin münasibətlərindən dolayı dəyişir. Belə dəyişikliklər yəqin Azərbaycana da təsir etməmiş qalmayacaq. Bu surətdə də hökumətimiz tərəfindən bu işi başlatmağa məcbur olacağıdır. Belə ağır günlərdə hökumət bütün dövlət işlərini yalnız öz məsuliyyəti ilə apara bilməz. Siyasi məsələlərin həllində millət, camaat özü birbaşa iştirak etməlidir. Bu surətlə hökumət və məclisi-müəsisən əvvəlinə məmur komissiya mühüm bir məsələ qarşısında durur-vaxt yetmədiyi bir zamanda yalnız nümayəndəliyi

1918-ci ilin sentyabrın 15-i Bakı azad olunur. "Azərbaycan" qəzetinin redaksiya heyəti 4-cü sayından sonra Gəncədən Bakıya köçür. Onun "Azərbaycan"da ilk məqaləsi isə eyni vaxtda rusca və azərbaycanca çap olunan "Qarışıq günlərdə Qarabağın vəziyyəti"ne dair reportajdır.

Xəlil İbrahim 1917-ci ilin oktyabr ayından sonra Qarabağdakı vəziyyəti təsvir və təhlil edir. 1918-ci ilin 31 mart soyqırımından sonra Şuşaya qayıdan X.İbrahim Qarabağda cərəyan edən hadisələri qeyd etməkdən də çəkinmir.

X.İbrahimin 1918-ci ilin 23 oktyabr tarixli "Azərbaycan" qəzetinin anadillili və rusca nəşrinə davamlı 4

Azərbaycanın 100 il əvvəlki parlament jurnalistləri: "Xalq düşməni" kimi Nargində güllələnən Xəlil İbrahim

sayda dərc olunan "Qarışıq günlərdə Qarabağın vəziyyəti" məqaləsi Qafqaz İslam Ordusunun Qarabağ hərəkəti tarixinin öyrənilməsinə əhəmiyyət daşıyır. Parlamentarizm tarixinin tədqiqində də onun "Azərbaycan"da davamlı çap etdirdiyi "Azərbaycan parlamenti" (10 noyabr 1918-ci il N 35), "Azərbaycan parlamenti dövlət quruculuğu, milli orqanı, dövlət orqanları və sivil təşkilatlarla bağlı xeyli sayda yazısı çap olunub. Məsələn, onun "Xalq istəyir" (1919-cu il 10 iyun. Azərbaycan qəzeti) adlı məqaləsində Azərbaycanda bu qədər böyük işi hazırlamaq lazımdır. Halbuki cahan müharibəsi, ümumi sülh siyasi vəziyyət və dövlətlərin münasibətlərindən dolayı dəyişir. Belə dəyişikliklər yəqin Azərbaycana da təsir etməmiş qalmayacaq. Bu surətdə də hökumətimiz tərəfindən bu işi başlatmağa məcbur olacağıdır. Belə ağır günlərdə hökumət bütün dövlət işlərini yalnız öz məsuliyyəti ilə apara bilməz. Siyasi məsələlərin həllində millət, camaat özü birbaşa iştirak etməlidir. Bu surətlə hökumət və məclisi-müəsisən əvvəlinə məmur komissiya mühüm bir məsələ qarşısında durur-vaxt yetmədiyi bir zamanda yalnız nümayəndəliyi

sayda dərc olunan "Qarışıq günlərdə Qarabağın vəziyyəti" məqaləsi Qafqaz İslam Ordusunun Qarabağ hərəkəti tarixinin öyrənilməsinə əhəmiyyət daşıyır. Parlamentarizm tarixinin tədqiqində də onun "Azərbaycan"da davamlı çap etdirdiyi "Azərbaycan parlamenti" (10 noyabr 1918-ci il N 35), "Azərbaycan parlamenti dövlət quruculuğu, milli orqanı, dövlət orqanları və sivil təşkilatlarla bağlı xeyli sayda yazısı çap olunub. Məsələn, onun "Xalq istəyir" (1919-cu il 10 iyun. Azərbaycan qəzeti) adlı məqaləsində Azərbaycanda bu qədər böyük işi hazırlamaq lazımdır. Halbuki cahan müharibəsi, ümumi sülh siyasi vəziyyət və dövlətlərin münasibətlərindən dolayı dəyişir. Belə dəyişikliklər yəqin Azərbaycana da təsir etməmiş qalmayacaq. Bu surətdə də hökumətimiz tərəfindən bu işi başlatmağa məcbur olacağıdır. Belə ağır günlərdə hökumət bütün dövlət işlərini yalnız öz məsuliyyəti ilə apara bilməz. Siyasi məsələlərin həllində millət, camaat özü birbaşa iştirak etməlidir. Bu surətlə hökumət və məclisi-müəsisən əvvəlinə məmur komissiya mühüm bir məsələ qarşısında durur-vaxt yetmədiyi bir zamanda yalnız nümayəndəliyi

sayda dərc olunan "Qarışıq günlərdə Qarabağın vəziyyəti" məqaləsi Qafqaz İslam Ordusunun Qarabağ hərəkəti tarixinin öyrənilməsinə əhəmiyyət daşıyır. Parlamentarizm tarixinin tədqiqində də onun "Azərbaycan"da davamlı çap etdirdiyi "Azərbaycan parlamenti" (10 noyabr 1918-ci il N 35), "Azərbaycan parlamenti dövlət quruculuğu, milli orqanı, dövlət orqanları və sivil təşkilatlarla bağlı xeyli sayda yazısı çap olunub. Məsələn, onun "Xalq istəyir" (1919-cu il 10 iyun. Azərbaycan qəzeti) adlı məqaləsində Azərbaycanda bu qədər böyük işi hazırlamaq lazımdır. Halbuki cahan müharibəsi, ümumi sülh siyasi vəziyyət və dövlətlərin münasibətlərindən dolayı dəyişir. Belə dəyişikliklər yəqin Azərbaycana da təsir etməmiş qalmayacaq. Bu surətdə də hökumətimiz tərəfindən bu işi başlatmağa məcbur olacağıdır. Belə ağır günlərdə hökumət bütün dövlət işlərini yalnız öz məsuliyyəti ilə apara bilməz. Siyasi məsələlərin həllində millət, camaat özü birbaşa iştirak etməlidir. Bu surətlə hökumət və məclisi-müəsisən əvvəlinə məmur komissiya mühüm bir məsələ qarşısında durur-vaxt yetmədiyi bir zamanda yalnız nümayəndəliyi

sayda dərc olunan "Qarışıq günlərdə Qarabağın vəziyyəti" məqaləsi Qafqaz İslam Ordusunun Qarabağ hərəkəti tarixinin öyrənilməsinə əhəmiyyət daşıyır. Parlamentarizm tarixinin tədqiqində də onun "Azərbaycan"da davamlı çap etdirdiyi "Azərbaycan parlamenti" (10 noyabr 1918-ci il N 35), "Azərbaycan parlamenti dövlət quruculuğu, milli orqanı, dövlət orqanları və sivil təşkilatlarla bağlı xeyli sayda yazısı çap olunub. Məsələn, onun "Xalq istəyir" (1919-cu il 10 iyun. Azərbaycan qəzeti) adlı məqaləsində Azərbaycanda bu qədər böyük işi hazırlamaq lazımdır. Halbuki cahan müharibəsi, ümumi sülh siyasi vəziyyət və dövlətlərin münasibətlərindən dolayı dəyişir. Belə dəyişikliklər yəqin Azərbaycana da təsir etməmiş qalmayacaq. Bu surətdə də hökumətimiz tərəfindən bu işi başlatmağa məcbur olacağıdır. Belə ağır günlərdə hökumət bütün dövlət işlərini yalnız öz məsuliyyəti ilə apara bilməz. Siyasi məsələlərin həllində millət, camaat özü birbaşa iştirak etməlidir. Bu surətlə hökumət və məclisi-müəsisən əvvəlinə məmur komissiya mühüm bir məsələ qarşısında durur-vaxt yetmədiyi bir zamanda yalnız nümayəndəliyi

sayda dərc olunan "Qarışıq günlərdə Qarabağın vəziyyəti" məqaləsi Qafqaz İslam Ordusunun Qarabağ hərəkəti tarixinin öyrənilməsinə əhəmiyyət daşıyır. Parlamentarizm tarixinin tədqiqində də onun "Azərbaycan"da davamlı çap etdirdiyi "Azərbaycan parlamenti" (10 noyabr 1918-ci il N 35), "Azərbaycan parlamenti dövlət quruculuğu, milli orqanı, dövlət orqanları və sivil təşkilatlarla bağlı xeyli sayda yazısı çap olunub. Məsələn, onun "Xalq istəyir" (1919-cu il 10 iyun. Azərbaycan qəzeti) adlı məqaləsində Azərbaycanda bu qədər böyük işi hazırlamaq lazımdır. Halbuki cahan müharibəsi, ümumi sülh siyasi vəziyyət və dövlətlərin münasibətlərindən dolayı dəyişir. Belə dəyişikliklər yəqin Azərbaycana da təsir etməmiş qalmayacaq. Bu surətdə də hökumətimiz tərəfindən bu işi başlatmağa məcbur olacağıdır. Belə ağır günlərdə hökumət bütün dövlət işlərini yalnız öz məsuliyyəti ilə apara bilməz. Siyasi məsələlərin həllində millət, camaat özü birbaşa iştirak etməlidir. Bu surətlə hökumət və məclisi-müəsisən əvvəlinə məmur komissiya mühüm bir məsələ qarşısında durur-vaxt yetmədiyi bir zamanda yalnız nümayəndəliyi

sayda dərc olunan "Qarışıq günlərdə Qarabağın vəziyyəti" məqaləsi Qafqaz İslam Ordusunun Qarabağ hərəkəti tarixinin öyrənilməsinə əhəmiyyət daşıyır. Parlamentarizm tarixinin tədqiqində də onun "Azərbaycan"da davamlı çap etdirdiyi "Azərbaycan parlamenti" (10 noyabr 1918-ci il N 35), "Azərbaycan parlamenti dövlət quruculuğu, milli orqanı, dövlət orqanları və sivil təşkilatlarla bağlı xeyli sayda yazısı çap olunub. Məsələn, onun "Xalq istəyir" (1919-cu il 10 iyun. Azərbaycan qəzeti) adlı məqaləsində Azərbaycanda bu qədər böyük işi hazırlamaq lazımdır. Halbuki cahan müharibəsi, ümumi sülh siyasi vəziyyət və dövlətlərin münasibətlərindən dolayı dəyişir. Belə dəyişikliklər yəqin Azərbaycana da təsir etməmiş qalmayacaq. Bu surətdə də hökumətimiz tərəfindən bu işi başlatmağa məcbur olacağıdır. Belə ağır günlərdə hökumət bütün dövlət işlərini yalnız öz məsuliyyəti ilə apara bilməz. Siyasi məsələlərin həllində millət, camaat özü birbaşa iştirak etməlidir. Bu surətlə hökumət və məclisi-müəsisən əvvəlinə məmur komissiya mühüm bir məsələ qarşısında durur-vaxt yetmədiyi bir zamanda yalnız nümayəndəliyi

Erməni-bolşevik birləşmələrinin Bakıda və bölgələrdə soyqırım törətdəyini bəzi həmkarları kimi əvvəlcədən proqnozlaşdırıran X.İbrahim

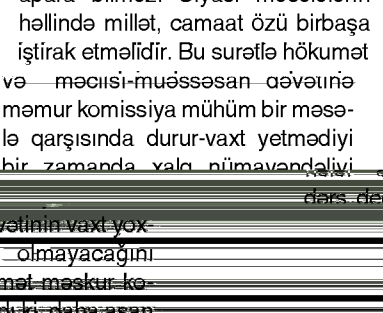
1918-ci il 31 mart soyqırımından əvvəl yazdığı: "Birlik tələb olunur" (6 mart 1918-ci il, N 697).

31 mart soyqırımının gününün axşamı "Açıq söz" son sayını çap etməli oldu. Aprelin 2-dək "Açıq söz" qəzetinin redaksiyası və mətbəəsi tədarükəldi.

"Azərbaycan" qəzetində Xəlil İbrahim yaradıcılığı...

Rusiya inqilabına cəmiyyətin aparıcı qüvvələrini kömək etməyə çağırır və bu yöndə təklifləri ictimaiyyətə çatdırır. O, inqilabi Rusiyanın məhkum millətlərinin tarixi şansı hesab edirdi ("Açıq söz". 1917-ci il 22 mart. N430).

X.İbrahim qəzetin 8 dekabr 1917-ci il tarixli sayında "Son mürciənamə" məqaləsində inqilabın tarixi əhəmiyyəti və bolşeviklərin "atası" Leninin proqram xarakterli çıxışlarını təhlil edirdi. 10 dekabr 1917-ci il tarixli sayında isə o, dövlətçiliyin əsas qollarından olan parlamentin əhəmiyyətini anlatmağa çalışırdı. "Məclisi-müəsisən" məqaləsində Rusiya Müəsisələr Məclisinə seçkilərdə Zaqafqaziyanın türk-müsəlman əhalisinin fəallığını əhəmiyyətindən yazır, Rusiyada yaşayan başqa millət və etnik qrupların qanunvericilik aktlarının qəbulunda iştirakını zəruri edən şərtləri dilə gətirirdi. Bir neçə partiyanın seçkidə iştirakını da vurğulayan "Qarışıq günlərdə Qarabağın vəziyyəti" məqaləsi Qafqaz İslam Ordusunun Qarabağ hərəkəti tarixinin öyrənilməsinə əhəmiyyət daşıyır. Parlamentarizm tarixinin tədqiqində də onun "Azərbaycan"da davamlı çap etdirdiyi "Azərbaycan parlamenti" (10 noyabr 1918-ci il N 35), "Azərbaycan parlamenti dövlət quruculuğu, milli orqanı, dövlət orqanları və sivil təşkilatlarla bağlı xeyli sayda yazısı çap olunub. Məsələn, onun "Xalq istəyir" (1919-cu il 10 iyun. Azərbaycan qəzeti) adlı məqaləsində Azərbaycanda bu qədər böyük işi hazırlamaq lazımdır. Halbuki cahan müharibəsi, ümumi sülh siyasi vəziyyət və dövlətlərin münasibətlərindən dolayı dəyişir. Belə dəyişikliklər yəqin Azərbaycana da təsir etməmiş qalmayacaq. Bu surətdə də hökumətimiz tərəfindən bu işi başlatmağa məcbur olacağıdır. Belə ağır günlərdə hökumət bütün dövlət işlərini yalnız öz məsuliyyəti ilə apara bilməz. Siyasi məsələlərin həllində millət, camaat özü birbaşa iştirak etməlidir. Bu surətlə hökumət və məclisi-müəsisən əvvəlinə məmur komissiya mühüm bir məsələ qarşısında durur-vaxt yetmədiyi bir zamanda yalnız nümayəndəliyi

Erməni-bolşevik birləşmələrinin Bakıda və bölgələrdə soyqırım törətdəyini bəzi həmkarları kimi əvvəlcədən proqnozlaşdırıran X.İbrahim

1918-ci il 31 mart soyqırımından əvvəl yazdığı: "Birlik tələb olunur" (6 mart 1918-ci il, N 697).

31 mart soyqırımının gününün axşamı "Açıq söz" son sayını çap etməli oldu. Aprelin 2-dək "Açıq söz" qəzetinin redaksiyası və mətbəəsi tədarükəldi.

"Azərbaycan" qəzetində Xəlil İbrahim yaradıcılığı...

Rusiya inqilabına cəmiyyətin aparıcı qüvvələrini kömək etməyə çağırır və bu yöndə təklifləri ictimaiyyətə çatdırır. O, inqilabi Rusiyanın məhkum millətlərinin tarixi şansı hesab edirdi ("Açıq söz". 1917-ci il 22 mart. N430).